

מסרים לכלל...

בס"ד, עלון # 98
ניצבים - וילך
התשע"ג

בעריכת הרב נחום גמליאל

לקח מהפרשה,

'כי תשוב אל ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך' (לי יי)

נשיא בית המשפט העליון של ניו יורק היה נוכח בטקס שחרור גנבים ופושעים שנערך בארצנו הקדושה. הנשיא פנה אל אסיר אחד ושאלו: 'אמור נא לי, האם אתה בטוח שבצאתך מהכלא לא תגנוב יותר?' האסיר נדהם לרגע מהשאלה הלא צפויה של האדם הנכבד, הרהר מעט, ואחר כך השיב: 'חושבני שלאחר מה שעבר עלי בכלא לא אגנוב יותר, לבד מפעם אחת...' כאשר נשיא בית המשפט בקש הסבר, ענה לו האסיר המשתחרר כדברים האלה: 'לרבי שלי - ר' אריה לוי - אין שעון. לפני שאחזור בתשובה אתאמץ לקנות לו שעון. ואם לא אמצא כסף - אגנוב עוד פעם אחת ולא יותר...'

הדברים הפליאו מאוד את נשיא בית המשפט העליון האמריקאי שהבין מתוך תשובתו של הגנב עד כמה הוא מעריך את הצדיק, וביקש להיפגש עם ר' אריה זצ"ל, ולשאול אותו כיצד ובאיזו דרך הוא מחזיר גנבים בתשובה. כשנפגשו השניים הסביר לו ר' אריה:

בהכירי את האנשים הללו יודעני שלא יוכלו בשלב ראשון לקיים את כל התורה כולה, לכן אני מחנך אותם לשמור רק על מצווה אחת, והיא מידת האמת. אני משפיע עליהם שגם אם יתפסו פעם במקרה לא נעים, שיקפידו לומר בכל מקרה רק את האמת. שהרי - המשיך ר' אריה - אם יתרגל אדם לכך וידע שהוא מחויב לומר רק את האמת, שוב לא יגנוב... ביודעו שאם ייתפס על גנבתו יצטרך להודות על כך, וזה הרי לא כל כך נעים! ואם כך - לא כדאי לגנוב...

עצה זו יעילה לכל יהודי ויהודי, גם אם אינו חשוד בגניבה... לכשיתרגל לומר את האמת ורק את האמת, אזי יידע שאין לו לאן לברוח, ויבין שלא ייפתח לפניו מקום-מיפלט כלשהו, ולכן ייזהר מראש ולא יחטא. ייתכן שזהו סודו של הווידי שאנחנו אומרים ביום הכיפורים. אם יידע אדם שלאחר שחטא ופשע הוא ייאלץ להודות על חטאיו ולומר ווידוי לא יחטא

ליראת שמים

נאוה בת מרים / יהונתן בן שלום / טוהר בת נאוה / נעמה בת נאוה
אברהם בן נאוה / נהוראי בן נאוה / מלאכי בן נאוה / ידידיה בן נאוה / אחיה בן נאוה

פינת חזל"כ

ממנהגי ודיני ראש השנה

אכילת סימנים

- א: אוכלים בערב ר"ה מאכלים מיוחדים לסימן טוב, ואומרים 'יהי רצון' בזמן אכילתם.
- ב: קיימים מנהגים שונים באכילת הסימנים וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו.
- ג: אכילת הסימנים אינה חובה, ולא נורא אם חסר אחד או יותר מהסימנים.
- ד: יש נוהגים לאכול את הסימנים מיד אחרי הקידוש לפני נטילת ידיים, ויש הממתינים עד אחרי 'המוציא'. כשאוכלים אחרי 'המוציא', לא מברכים עליהם 'האדמה' ו'שהכל', אבל מברכים 'העץ' על התמרים.
- ה: אין להפסיק בין הברכה לאכילה. צריך לומר 'יהי רצון' לפני הברכה או אחרי שטועמים.
- ו: בכל מקרה לא מברכים ברכה אחרונה על הסימנים, הם נפטרים בברכת המזון.
- ז: אסור לכעוס כל השנה, וצריך להקפיד על כך במיוחד בראש השנה.

הנהגות החג

- א: ראש השנה הוא יום דין, ונוהג בו הכלל 'ויגילו ברעדה'. צריך לשמוח עם הרבה יראה.
- ב: יש מקפידים שלא לישון בשעות היום של החג, ויש שמקפידים על כך רק עד אחרי חצות. בכל מקרה אין לאבד את הזמן היקר של ראש השנה בשיחות בטלות.
- ג: נוהגים לקרוא בחג את כל ספר תהילים, ויש נוהגים לקרוא אותו פעמיים בכל יום מימי החג. מי שלא יכול לקרוא את כל ספר תהילים לבד, יחלק את קריאת הספר עם משפחה או חברים, כך שבסך הכול כולם ביחד יקראו את ספר תהילים פעמיים בכל יום מימי החג.
- ד: נוהגים לומר 'תשליך' במקום ריכוז מים (נחל, ים, בריכת מים וכדו') אחרי תפלת מנחה של חג ראשון. חלק מהתימנים לא אומרים תפילה זו כלל.
- ה: מוצאי החג הוא ליל שבת. לא מבדילים במוציא החג - ליל שבת - בשום צורה, לא בתפילה ולא בקידוש

להצלחת: אברהם בן בלוריה / טובה רחל בת מרים שמחה

המנהל הלחישה והאדם / מתוך עלון לשבת

האדם לחש: 'אלוקים דבר אלי', וציפור שיר חלפה בשמים, אבל האדם לא שמע. צעק האדם: 'אלוקים דבר אלי!' ורעם אדיר התגלגל בשמים, אבל האדם לא הקשיב. הסתכל האדם מסביבו ואמר: 'אלוקים הראה לי נס', וחיים חדשים נולדו, אבל האדם לא שם לב. בייאושו החל האדם לבכות: 'אנא גע בי אלוקים כך שאדע שאתה כאן'. ומיד הושיט אלוקים ידו מלמעלה ונגע בכתפו של האדם. אבל האדם נפנף ממנו והלאה את הפרפר שנחת על כתפו... והאדם בכה וילל: 'אלוקים אני זקוק לעזרתך!', ודואר אלקטרוני הגיע עם בשורות ועידוד, אבל האדם לחץ על כפתור המחיקה והמשיך לבכות... אלוקים נמצא סביבנו, בכל אותם דברים קטנים שאנו נוטים לקבל כמובנים מאלהים... גם בתקופתנו האלקטרונית והמתקדמת הוא נמצא אתנו בכל רגע ובכל מקום, ובמיוחד בחודש זה ובימים אלו. צריך 'קצת נשמה' על מנת 'לראות' אותו. אז... אל תחמיצו ברכה רק בגלל שהיא לא ארוזה בעטיפה שאתם מצפים שתהיה עטופה בה. יה"ר שתהיה לכולנו שנה טובה, שנת הקשבה, שנה של קבלת המובן מאליו כמופלא, והכי חשוב שנה של קשר אמיתי עם 'המנהל'

סיפור לשבת

החזיר כסף שלא מצא

הצדיק רבי זושא מאניפולי, היה עני מרוד. חייו היו קדש לתורה ולעבודת ה'. רבי זושא מעולם לא התלונן על מצבו, ומעולם לא בקש עזרה ולא פשט יד. חלפו השנים ובעיה קשה החלה להטריד את בני-משפחתו. בת היתה לו לרבי זושא, שהגיעה לפרקה. נערה שבגדיה מטלאים ונדונייה הגונה אין לה – מי יקחנה לאשה? אשתו של רבי זושא החלה להאיץ בבעלה. "יש לעשות מעשה", היתה אומרת לו. "אסור לנו להזניח את בתנו היא עוד עלולה לשבת ברוקוטה עד שילבין ראשה. למה לא תצא לבקש עזרה מאחינו בני ישראל?". כך דברה על לבו של בעלה, עד שנאלץ לשמע בקולה.

קשה היה המעשה לרבי זושא ורחוק ממנהגו, אולם מוצא אחר אין. שכר עגלה ויצא לדרכך לקבץ כסף ליהינסת כלה'. רבי זושא אינו קבצן מצלת. אינו נדחק, אינו מתחנן, אינו מפציר ומבקש. למעשה – כלל אינו פותח את פיו. אנשים שהבחינו ונתנו – מה טוב, ואחרים – אפלו לא נדעו שאוסף הוא ליהינסת כלה'. הימים חולפים, והסכומים שקבץ רבי זושא דלים מאוד. בקשי מכסים הם את דמי הנסיעה. בקוריץ פגש את הצדיק המפרסם רבי פנחס. רבי פנחס שאלו לסבת בואו. רבי זושא ענה לו, שהוא טרוד במצות הכנסת כלה. "מי הכלה?", התענן רבי פנחס. "בתי הבוגרת", ענה רבי זושא. הצדיק מקוריץ גלה מהר מאוד שאין בדו אפלו סכום התחלתי. מה עשה? ביום שעזב רבי זושא את העיר נטל 300 רובל כסף, צָרַח במטפחת ונתנם לו. "חדל להסתובב בדרכים ללא תועלת. הנה לך הסכום הדרוש כלו", אמר לו.

בדרכם, עצר הרב את העגלה באחת העירות כדי לפוש מעט. עודם חונים, וקול צוחות אשה בוכיה הגיע לאזניהם. ירד רבי זושא מהעגלה ופנה לעבר הקול. במורד הרחוב עמדה אשה בוכיה ומתלפפת, וסביבה עומדים אנשים ומביטים בה ברחמנות. האשה בוכה ומספרת שאבדה ארנק ובו 300 רובלים. היה זה כל כספה שאספה בעמל רב במשך שנים ארוכות, עבור בתה העומדת להנשא. עתה יתבטל השדוך, מררה האשה בבכי מר. רבי זושא האזין לדברי האשה המסכנה, ולבו נכמר בקרבו. מיד נזכר שבכיסו מנח בדיוק הסכום בו נקבה האשה. הוא פנה אליה בקוראו: "אל תבכי, אשה, אחזיר לך את אבדתך". נהרת גיל נשפכה על-פני האשה, והיא החלה משבחת את רבי זושא משיב ה'אבדה', על ישרו וטוב-לבו.

רבי זושא הוציא את צרורו, פתח את המטפחת והחל למנות בפניה את השטרות: חמשים רובלים, מאה, מאתיים, מאתיים וחמשים – והפסיק למנות. "את החמשים הנותרים לא אתן לך", אמר. "שלי הם". האשה נמלאה פליאה. מה פשר הדבר? אם רוצה הוא דמי-טרחת, תתן לו כמה רובלים. אך מדוע לא ישיב לה את האבדה בשלמותה? נסתה בעדינות לבקשו להשיב לה את כספה, וכשהתעקש רבי זושא ועמד בסרובו, החלה לחרפו ולגדפו. קהל הצופים הצטרף אף הוא לזכוח עם היהודי הזר שעושה מעשה אשר לא יעשה. לא חלפו דקות מעטות, ורבי זושא מצא עצמו בבית-הדין אצל הרב. הרב פסק, כמובן, שעל רבי זושא למסור לה את יתרת הכסף, בעודו נוזף בו בחמרה על מעשהו. בלבו תמה הרב על התנהגותו היהודי שנגאה כחסידי ותלמיד-חכם.

לזימים התארח רבי פנחס מקוריץ אצל הרב. המארח ספר לו על הדין שבא לפניו והביע את תמיהתו כיצד חסיד מתנהג כך. רבי פנחס קשר את הפכטים אחד לאחד והבין את הנעשה. "אבוי לנו!", קרא. "הרי היה זה רבי זושא מאניפולי. הוא לא השיב אבדה, אלא נתן לאשה את כל כספו, מתוך רחמנות!". הרב התפעל מאוד מגדלת מעשהו של רבי זושא. הדברים השפיעו עליו כל-כך עד שהחליט בלבו לנסע למעזריטש, אל המגיד הגדול. בחצר הרבי פגש את... רבי זושא. הוא מהר להתנצל בפניו על שגער בו בשעתו, אך בקש להבין לשם מה עשה את כל הענין סביב חמשים הרובלים.

רבי זושא נאלץ להסביר לו את הסבה למעשהו: "כשהתחלתי לספר את הכסף שעמדתי לתת לאשה, החלו רגשות התנשאות מצופים את לבי על גדל המעשה שעשיתי. לכו החלטתי להשאיר בנדי חמשים רובלים. כך זכיתי לחרפות ולגדופים – כמשקל נגד לתחושת הגאון שעלה בלבי..."

(”תורתך שעשועי”)